

Askersunds kommun

NN
NN 2

Tillsyn – ärende om bostadsanpassningsbidrag

Beslut

1. Boverket anser att NN inte ska behöva skicka in de handlingar som han redan lämnat in i det tidigare ärendet för att få sitt förstahandsyrkande prövat.
2. Boverket anser att Lekebergs kommun, eventuellt efter samråd med Askersunds kommun, bör förklara dels hur det större badrummet eventuellt skulle kunna anpassas, dels vad som avses med omdisponering av NN:s yta i bostaden.
3. Boverket anser att kommunen har en möjlighet att begära en särskild ansökan om NN vill att kommunen ska pröva en alternativ lösning. Kommunen ska dock även beakta förvaltningslagens bestämmelser om service och utredningsansvar.
4. Boverket anser att Lekebergs kommun borde ha dokumenterat telefonsamtalet med NN 2 den 30 april 2026.
5. Boverket anser att Lekebergs kommun har rätt att kräva fullmakt.
6. Eftersom Askersunds kommun har det yttersta ansvaret för handläggningen ankommer det på Askersunds kommun att tillse att Lekebergs kommun efterkommer detta beslut.

Anmälan

NN och NN 2 har anmält Askersunds kommuns handläggning av NN:s ansökan om bostadsanpassningsbidrag.

Anmälans innehåll

Anmälan gäller följande:

- Kommunen har i ett mejl den 26 maj 2026 informerat om att det tidigare ärendet är avslutat, att kommunen därför inte får använda tidigare inlämnade handlingar i ett nytt ärende och att det vid en ny ansökan behöver lämnas in nya handlingar (ansökningsblankett, intyg och offert) och utföras ett nytt hembesök. Detta mejl kom mer än två månader efter deras tilläggsansökan den 13 mars 2026 och två påminnelser. Det finns inget lagstöd för påståendet att kommunen inte skulle få använda tidigare handlingar. Kompletteringar behövs inte eftersom alla handlingar finns.
- Enligt NN 2 blev hon uppringd den 30 april 2026 av Lekebergs kommuns handläggare som sade att ärendet skulle tas upp i arbetsutskottet i Askersund den 3 juni 2026. Ingen annan information om att det behövdes mer information eller dokument från dem sades och efterfrågades inte heller i brev. Det brev kommunen påstår att de har skickat kom efter att ärendet lades ner. Den 26 maj 2026 ansågs ärendet avslutat.
- När det gäller kommunens uppgift att det saknas fullmakt, så stämmer det inte. Dessutom har sökanden skrivit på alla papper själv, så ingen fullmakt behövs.

Askersunds kommuns samverkansavtal med Lekebergs kommun

Boverket konstaterar att Askersunds kommun har ingått ett samverkansavtal med Lekebergs kommun. Enligt detta ska Lekebergs kommun, från och med den 1 april 2025, handlägga Askersunds kommuns ärenden om bostadsanpassningsbidrag. Askersunds kommun har det yttersta ansvaret för handläggningen. Boverket återkommer till kommunernas samverkan allra sist i detta beslut (sidan 8).

Kommunens yttranden över anmälan

De yttranden som inkommit till Boverket har skrivits av Lekebergs kommun efter överenskommelse med Askersunds kommun.

Förflyttning av handlingar mellan ärenden

Kommunen har framfört följande när det gäller om nya handlingar ska behöva skickas in.

I sitt första yttrande till Boverket framfördes från Lekebergs kommun att det för handläggning av det nya ärendet behövdes en komplettering i form av ansökningsblankett, intyg, offert och fullmakt från ombud och anhörig att företräda sökanden i ärendet. Komplettering behövdes för att säkerställa vilken anpassningsåtgärd som det ansöks om samt vilka underlag sökanden önskar ska ingå i utredningen.

I sitt andra yttrande till Boverket skrev Lekebergs kommun följande.

Kommunen har gjort tolkningen att det handlar om två separata ärenden. År 2024 ansökte NN om bostadsanpassningsbidrag för tillbyggnad med badrum.

Det ärendet behandlades av Motala kommun för att undvika en jävssituation. I mars 2025 avslog socialnämndens arbetsutskott i Askersunds kommun ansökan. Utredningen hänvisar till en om disponering av bostaden för att nyttja befintliga badrum. Ärendet överklagades till förvaltningsrätten, kammarrätten och vidare till Högsta förvaltningsdomstolen (HFD). HFD meddelade inte prövningstillstånd och kommunens beslut kvarstod. Ärendet från 2024 anses avslutat.

Efter HFD:s beslut kontaktades kommunen genom brev som hänvisade till tidigare inlämnade handlingar. Kommunen betraktade brevet som en ny ansökan. För stöd i hantering av förflyttning av dokument från avslutat ärende till nytt ärende tog handläggare i Lekebergs kommun kontakt med Lekebergs kommuns kansliavdelning och registrator som ansåg att vid nytt ärende ska nya handlingar skickas in i egenskap av att vara del av det nya ärendet. För handläggning av ärendet efterfrågade Lekebergs kommun komplettering från sökanden i form av ifylld ansökningsblankett, intyg, fullmakt samt övrigt underlag som sökanden önskade lägga till grund för utredning. Kompletteringen avser att säkerställa att de underlag som sökande önskar ta del av nya utredningen är med, därav efterfrågas att handlingar lämnas in i egenskap av att vara del av den nya ansökans utredning.

Lekebergs kommun vill säkerställa att samtliga handlingar som sökanden hänvisar till finns tillgängliga och att underlaget är komplett. För att säkerställa en rättssäker handläggning har kommunen därför begärt att bidragssökanden lämnar in de handlingar som krävs för den nya ansökan och som de önskar ska vara en del av utredningen. Bedömningen att handlingar behöver skickas in på nytt har gjorts i det specifika ärendet med bakgrund av ovanstående samt ärendets komplexitet. Syftet är att kommunen ska kunna handlägga ärendet utifrån ett komplett och aktuellt underlag samt göra en egen självständig bedömning och fatta beslut utifrån de uppgifter som finns i kommunens ärende.

Lekebergs kommun har vidare uppgett för Boverket per telefon att kravet på att handlingarna ska skickas in på nytt inte har något att göra med att NN bor i Askersunds kommun. Samma bedömning hade gjorts om han hade bott i Lekebergs kommun.

Om informationen att beslut skulle fattas den 3 juni 2026

Kommunen har framfört följande om beslutsdatum.

Det stämmer att sökanden informerades om att ärendet var planerat att tas upp i Askersunds arbetsutskott, under förutsättning att Lekebergs kommun hade ett tillräckligt beslutsunderlag för att kunna färdigställa handläggningen.

Vid den tidpunkten saknades dock fortfarande de handlingar som kommunen hade efterfrågat, bland annat ansökan, aktuella intyg och fullmakt. Utan dessa handlingar har kommunen inte haft möjlighet att genomföra den utredning och bedömning som krävs eller att föredra ärendet för arbetsutskottet.

Sökanden har lämnat in en begäran om skyndsam handläggning, men de underlag som kommunen har begärt för att kunna handlägga ansökan har fortfarande inte inkommit. Av den anledningen har kommunen inte haft möjlighet att bereda ärendet för beslut i arbetsutskottet.

Fullmakt

Kommunen har framfört att det för handläggning av det nya ärendet behövs en komplettering med fullmakt för ombud och anhörig att företräda sökanden i ärendet.

Bestämmelser

Boverket har tillsyn över kommunernas handläggning. Det framgår av 22 § lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag och 1 § förordningen (2018:224) om bostadsanpassningsbidrag.

Boverkets tillsyn efter en anmälan omfattar bara hur en kommun har handlagt ärendet formellt sett. Tillsynen omfattar inte om bidragsbeslutet är korrekt eller inte.

Skäl för beslutet

Av handlingarna i ärendet framgår följande.

Askersunds kommun avslog den 4 mars 2025 NN:s ansökan om bostadsanpassningsbidrag för en tillbyggnad. Motiveringen var att tillbyggnaden inte var nödvändig för att bostaden skulle anses ändamålsenlig.

NN överklagade till Förvaltningsrätten i Karlstad som avslog överklagandet. Det gjorde även Kammarrätten i Göteborg efter att NN hade överklagat dit.

I mars 2026 skickade NN, genom en person som uppgav sig vara ombud, en handling ställd till både Askersunds kommun och Lekebergs kommun daterad den 13 mars 2026 och rubricerad "Fortsättning/uppdatering på NN:s ansökan om bostadsanpassning". Där framförs, som Boverket uppfattar det, två alternativa yrkanden.

Rätt att kräva ny ansökan och nya handlingar?

En av de frågor som anmälan gäller är om kommunen har haft rätt att kräva en ny ansökan och nya handlingar.

Boverket gör olika bedömning för respektive yrkande.

Begäran i första hand

I första hand ansöker NN på nytt om bidrag för den tidigare ingivna och specificerade utbyggnaden enligt ritningar och offert som skickats in i det tidigare ärendet. Det uppfattar Boverket som att NN vill att kommunen på nytt ska pröva möjligheten att bevilja bidrag för den tillbyggnad som kommunen redan har prövat och avslagit.

En person, som tidigare har sökt bostadsanpassningsbidrag, kan återkomma och ansöka på nytt för samma åtgärd eller begära ändring av tidigare beslut för samma åtgärd. Det gäller även om kommunen skulle ha fått rätt i en lagakraftvunnen dom, och även om inga omständigheter har ändrats. Stöd för denna uppfattning finns i en dom från Högsta förvaltningsdomstolen (mål 2066–19). En kommun måste ta ställning till begäran även om sökanden inte åberopar några nya omständigheter.

Boverket har inga synpunkter på att Lekebergs kommunen ansåg att ett nytt ärende borde öppnas efter NN:s skrivelse i mars 2026. En annan fråga är om NN behöver skicka in nya uppsättningar av de handlingar som åberopas. Kommunen tycks anse att han borde inkomma med alla handlingar på nytt för att det tidigare ärendet är avslutat och att den nya skrivelsen skulle registreras i ett nytt ärende. Som Boverket har uppfattat Lekebergs kommun har kravet inte något att göra med att Lekebergs kommun inte har handlagt det tidigare ärendet.

Av förvaltningslagen (2017:900) framgår att myndigheter ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla (6 § första stycket). I det ligger, anser Boverket, att i ett fall som detta inte kräva att åberopade handlingar, som alltså redan finns i det tidigare ärendet, skickas in på nytt. Det finns olika sätt att lösa detta i praktiken. Boverket anser alltså att NN inte ska behöva skicka in de handlingar som han redan lämnat in i det tidigare ärendet för att få sitt förstahandsyrkande prövat.

För att undvika missförstånd vill Boverket lägga till att en kommun i denna situation har möjlighet att bereda sökanden tillfälle att komplettera med ytterligare handlingar (alltså andra än de som skickats in i det tidigare ärendet) för att stärka sin sak eller om kommunen anser att det kan behövas på grund av att kommunen bedömer att behovet eller prispildern kan ha förändrats. Sedan är det upp till sökanden att välja om komplettering ska göras eller inte. Om kommunen i detta aktuella fall gör samma bedömning som i beslutet den 4 mars 2025 kan det nya beslutet överklagas till förvaltningsrätten.

Begäran i andra hand

I handlingen från den 13 mars 2026 framförs även en begäran i andra hand. För det fall att kommunen inte inom en viss tid fattar ett nytt formellt beslut i ärendet begärs att kommunen presenterar ett konkret, tekniskt, praktiskt genomförbart och fullt finansierat alternativ som uppfyller lagens krav på ändamålsenlighet, säkerhet och varaktighet och som i praktiken fungerar för NN.

Utgångspunkten är att det är sökanden själv som ska ange vilka åtgärder bidrag söks för och ge in den utredning som behövs. Det framgår av förvaltningslagen att en enskild part som inleder ett ärende ska medverka genom att så långt som möjligt ge in den utredning som parten vill åberopa till stöd för sin framställning (23 § andra stycket förvaltningslagen). Och enligt Boverkets föreskrifter (2018:12) om bostadsanpassningsbidrag får kommunen begära att sökanden skickar in till exempel intyg och offert.

Samtidigt innebär förvaltningslagen att myndigheter kan behöva hjälpa enskilda under handläggningen av ett ärende. Myndigheter ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål. (6 § andra stycket.)

En myndighet ska vidare se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. Om det behövs ska myndigheten genom frågor och påpekanden verka för att parten förtydligar eller kompletterar framställningen. (23 § första och tredje stycket.) Kommunen kan alltså ha en skyldighet att bistå sökanden i ett ärende om bostadsanpassningsbidrag.

Askersunds kommuns beslut den 4 mars 2025 grundar sig på bland annat en tjänsteskrivelse upprättad av en annan kommun (inte Lekebergs) som Askersunds kommun hade anlitat för att handlägga det tidigare ärendet. I tjänsteskrivelsen står att en ny bedömning bör göras om det större badrummet kan anpassas utifrån NN:s behov, och att omdisponering av NN:s yta i bostaden bör ses över för att han ska få närmare till toaletten.

Det är enligt Boverkets mening oklart vad som åsyftades med skrivningen att en ny bedömning bör göras. Var det ansvarig kommun eller sökanden som skulle göra den nya bedömningen? Oavsett vilket anser Boverket generellt att när en kommun avslår en ansökan med motiveringen att det finns ett billigare sätt att tillgodose behovet, så bör kommunen förklara hur. I detta fall dels hur det större badrummet eventuellt skulle kunna anpassas, dels vad som avses med omdisponering av NN:s yta i bostaden – är det enbart en ommöblering eller är det byggåtgärder? När Lekebergs kommun har förklarat detta, eventuellt efter samråd med Askersunds kommun, kan det vara lättare för NN att formulera en ansökan för ett annat alternativ än det han föredrar i första hand och inkomma med den utredning som behövs.

Boverket anser sammanfattningsvis att kommunen har en möjlighet att begära en särskild ansökan om den ska pröva en alternativ lösning. Kommunen ska dock även beakta förvaltningslagens bestämmelser om service och utredningsansvar.

Telefonsamtalet den 30 april 2026

Boverket har begärt att kommunen ger in alla handlingar i ärendet. Det finns ingen tjänsteanteckning från telefonsamtalet den 30 april 2026 bland dessa.

Uppgifterna skiljer sig åt när det gäller vad som sades vid telefonsamtalet den 30 april 2026. Kommunen ger en bild och anmälarna en annan. I ett sådant fall har Boverket inte möjlighet att ta ställning till vad som har sagts. Boverket vill dock erinra kommunen om hur viktigt det är att det mesta som sker i ett ärende dokumenteras.

En myndighet som får uppgifter på något annat sätt än genom en handling ska snarast dokumentera dem, om de kan ha betydelse för ett beslut i ärendet. Det ska framgå av dokumentationen när den har gjorts och av vem. (27 § förvaltningslagen.)

Bestämmelsen innebär att det inte bara är uppgifter som har betydelse för det slutliga beslutet som ska dokumenteras, utan även uppgifter som kan ha betydelse för andra typer av beslut under handläggningens gång. Om det för myndigheten framstår som uppenbart att en uppgift som lämnas muntligt kommer att sakna betydelse för ett beslut i ärendet behöver den dock inte dokumenteras. (Proposition 2016/17:180 sid. 176.)

Den dokumentationsskyldighet som följer av förvaltningslagen är begränsad till uppgifter som myndigheten får till sig, inte sådana som myndigheten själv lämnar. JO har dock uttalat att en myndighet bör dokumentera allt som krävs för att man ska kunna följa gången i ett ärende, och propositionen till förvaltningslagen hänvisar till JO:s uttalanden (sid. 177 och 315). Boverket anser därför att kommunen borde ha dokumenterat telefonsamtalet.

Fullmakt

Det framgår av förvaltningslagen att en myndighet får begära att ett ombud ska styrka sin behörighet genom en skriftlig eller muntlig fullmakt (15 §).

I propositionen till förvaltningslagen anges att myndigheten inte behöver ange något skäl för en sådan begäran. Möjligheten kan behöva utnyttjas till exempel för att säkerställa ombudets behörighet i ett ärende som är av stor betydelse för den enskilde. Andra tänkbara situationer kan vara att ombudets behörighet med fog kan ifrågasättas eller att behörigheten är oklar på något annat sätt, till exempel när det gäller omfattningen och i fråga om eventuella begränsningar. Det är den enskilde själv som avgör om fullmakten ska vara skriftlig eller muntlig. En muntlig fullmakt kan aktualiseras exempelvis om någon följer med den enskilde för att bistå vid ett möte med en handläggare hos myndigheten. (Proposition 2016/17:180 s. 300–301.)

Kommunen kan alltså kräva fullmakt av den eller de som är aktiva i ärendet och undertecknar handlingar för NN:s räkning. Det gäller även, enligt Boverkets mening, om det finns fullmakt i det tidigare ärendet och även om det, som i detta fall, finns andra handlingar i ärendet som sökanden har undertecknat själv.

Konsekvensen av samverkansavtalet mellan Askersunds kommun och Lekebergs kommun

NN bor i Askersunds kommun. Den kommunen är därför ytterst ansvarig för handläggningen. Det framgår av 2 och 17 §§ lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Enligt samverkansavtalet mellan Askersunds kommun och Lekebergs kommun ansvarar Lekebergs kommun för anställningen av en handläggare av

bostadsanpassningsbidrag, varav trettio procent av en heltid avser myndighetsutövning för Askersunds kommun. Askersunds kommun och socialnämnden behåller huvudmannaskapet för uppgiften och området. Askersunds kommun behåller också ansvaret gentemot tillsynsmyndigheter och enskilda för fel och brister i handläggning och beslutsfattande.

Med hänsyn till att det alltså är Askersunds kommun som har det yttersta ansvaret för handläggningen ankommer det på Askersunds kommun att tillse att Lekebergs kommun efterkommer detta beslut.

I detta ärende har enhetschef My Kennerwall beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Föredragande har varit jurist Ylva Storm. I den slutliga handläggningen har också jurist Johan Kjellberg deltagit.

My Kennerwall
enhetschef

Ylva Storm
jurist

Kopia till: Lekebergs kommun